

СИНТАКТИЧЕН ПРАВОПИС – СЛЯТО И/ИЛИ РАЗДЕЛНО ПИСАНЕ. КОГНИТИВНИ РАЗМИСЛИ

Проф. д.н. Мариана Георгиева

*Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ –
Българска академия на науките*

Резюме. Обяснението на слято и/или разделно писане на думи и словосъчетания може да се постигне като принципна изследователска позиция само когато се държи сметка и за третата ос в координатната система на езика – човешкото съзнание. Синтактичният правописен принцип категорично въвежда в оборот когнитивния подход, тъй като синтаксисът изразява когнитивната потребност. Това е крайно достатъчно основание, за да се изведат от лексиката онези уж сложни думи, а всъщност словосъчетания, чийто правопис е изцяло и само синтактично обоснован – само разделно писане.

Ключови думи: синтактичен правописен принцип; когнитивен подход; слято и/или разделно писане на думи и словосъчетания

Важно е да се отбележи, че феноменалността на езика е част от неговата каноничност. Тя обаче не може да се пренася в методологията на изследването и изучаването му. Прекомерната традиционност в който и да е метод на изследване на граматиката я превръща в канон. Това е неправилно и точно това пречи на формирането на стабилно езиково съзнание и на изграждането на висока езикова култура. Интерактивната наука днес изисква методология, която трябва да навлезе в изследване и на същността на езика като предмет на науката, без да спира и да се фокусира само до неговата форма и в нейната функционалност като лексико-граматическа линеарност. Езикът не може да разгърне феноменалността си в такава линеарност. Т.е. речнико-граматическата линеарност са двете оси на координатната система на езиковата функционалност. Третата ос обаче на езика като феномен на цивилизованост е най-важната, ключова. Това е човекът – *homo sapiens*, и съзнанието като механизъм на и за познание. Тази трета ос и нейната природа и специфика корелират с когнитивистиката и налагат когнитивизма с ключово място в методологията на лингвистиката.

Човешкото съзнание, като езикова матрица, е третата ос в координатната система на езика и каквото и да е разполагане само в другите две оси – речник и граматика, е с риск от определена относителност. Тази относителност твърде често и лесно граничи даже с недостоверност. При такова положение остава недоизяснен феноменалният характер на езика и неговата каноничност се пренася неоправдано и неправомерно в граматичната му характеристика. Оставането в линеарността на форма и функция без преминаване през съзнаването като осмисляне придава на нормата на езика стигматичност и я оттласква от съзнанието ни. Дистанцията език – съзнание като непълна или неточна методология и осакатена само до две от естествено трите оси координатна система препятства, разбира се, изграждането на стабилно и функционално езиково съзнание. Неговата социална проекция е културата ни за езика (езикова култура).

Тезата ни е обоснована и в никакъв случай не може да се атакува като самоцелна или невярна. Едно от основанията ни е например неточното определяне ведно на слято, полуслято и разделно писане на думи.

Първо. В някои от случаите това не са думи, а са словосъчетания. Словосъчетанията не са единици на речника (лексиката). С други думи, дума и словосъчетание са единици, категории от различен парадигматичен ред, от различни равнища на езиковата система и структура. Съвместяването им в каквато и да е единност е еkleктика и причина за недостоверност на анализ, на метод на изследване, на изводи.

Второ. Всички пособия по езикова култура стигат и до класификация по морфологична принадлежност, и до синтактична функционалност на думите и на словосъчетанията. Както морфологичната класификация, така и синтактичната функционалност се привеждат като обяснения избирателно, а не последователно. Подходът и подборът не се основават на принцип, защото не се прилага методология за целта. Свободното прибягване до формални критерии (морфологична класификация) и до функционални позиции (синтактична категориалност) разполага предлаганото обяснение в схоластиката. Това е лингвистична догма. Езикът обаче не се поддава на догмата заради феноменалната си природа. Всички опити да се скрие изследователската схоластика в лингвистичната догма, рушат езиковото ни съзнание и правописната ни култура в случая със слятото, полуслятото и разделното писане. В тази троична вариативност има по малко от лексика, морфология и синтаксис. Точката на пресичане на диахронията и синхронията е словообразуването като своеобразна аналитико-синтетична диалектика, мимолетен синкретизъм в езиковия развой, най-общо казано.

Трето. Категоричното езиково съзнание и високата култура за езика изискват ясното разделение между словообразуване и синтаксис. Словообразуването е лексикален процес. Разбира се, че в него може да се съдържат и

морфологични и синтактични механизми, но те са именно методологична компонента, а не равноредови величини от един парадигматичен или синтагматичен ред. В последното, трето основание е скрито обяснението за парадоксите на слятото, полуслятото и разделното писане и за своеобразното неизменно отклонение от нормата, т.е. грешката.

Разделението между словообразуване и синтаксис и съответно обяснението на принципа за слято, полуслято или разделно писане на думи и словосъчетания може да се постигне като изследователска позиция само когато се държи сметка и за третата ос в координатната система на езика – човешкото съзнание. Всичко това се постига с прилагането на когнитивния подход. Синтактичният правописен принцип категорично въвежда в оборот когнитивния подход, тъй като основната синтактична единица, както и нейните съставлящи (синтактична дума и словосъчетание например) са вариативни за носителя на език във връзка с неговата комуникативна потребност като модус. Само това дори е крайно достатъчно основание, за да се изведат от лексиката сложните думи, чийто правопис е синтактично обоснован. Лексикализацията на тези синтактични единици е силно относителна. Т.е. те са синтактични продукти и е продължителен и нестабилен заедно с това процесът на придобиване на речников статут.

Първият маркер, че продължителността е приключила и е налице стабилизация до лексикализация, е морфологично обоснованият правопис. Това са онези сложни думи, при които строежът се постига със свързваща гласна, с отделянето на други морфеми, с които се постига тяхната морфологична структура. Вторият маркер се отнася до граматикализацията. При тези думи граматикализацията е единна, категорично хомогенна и се проявява толкова силно, че езиковото съзнание не се ангажира никак двойствено, да кажем. Граматическите значения на тези сложни думи са единно постигнати и се изразяват в категорични граматични категории без каквато и да е размитост или двойственост. Третият маркер е неоспоримата лексикализация като речников канон, така да се каже. Тези думи имат установен във и за езиковото ни съзнание денотат и десигнат и затова правописът им е нормативно стабилен. Може да се каже и по друг начин. При тези сложни думи е завършена синтактичната компресия като процес на технология в мисленето ни, овладяна от езиковото ни съзнание и установила се в него като рефлексивен механизъм.

Словообразователната структура на сложните думи, за които са налице тези три маркера, посочени по-горе, е постигната с морфологични средства и граматикализацията им е хомогенна. Това са сложни думи с морфологично обоснован правопис и са самостоятелни и пълноценни лексикални единици. Позицията им в Речника е нормативно канонична. Техният правопис не затруднява и езиковото съзнание ги обслужва методично

вярно. Културата ни ги притежава съгласно нормата на езика. Ние владеем тези езикови единици като част от нашето знание за езика в речниковия му състав със съответната граматикализация. Когнитивният анализ на правописа им проявява технологията на работа на езиковото ни съзнание и принципа на изграждането му като част от културата, характеристика на *homo sapiens-a*. Морфологичният принцип на правопис на сложните думи е, разбира се, синхронна характеристика. За целите на когнитивния анализ и заедно с това и в съответствие с неговите принципи е важно да се обърне внимание и на диахронията естествено като изпълнена диалектика. Водени от цитираната в началото на настоящата работа теза на Гивон, че днешната морфология е вчерашният синтаксис, а днешният синтаксис е утрешна морфология, може да приемем, че честотата на синтактична функционалност в комуникацията като сечение на модус и рефлексия ведно е тривиализирала словосъчетанието за нуждите на когнитивната перспектива до степен, при която езиковото съзнание се автоматизира и разполага конструкцията като единица значение в лексикона, в равнището на лексиката. Естествено при тази своеобразна компресия вследствие на аксиоматичната комбинативност на определена съчетаемост от две думи едната е основна и доминира като граматикализация на формата. Доминирането е предпоставено от ключовата за езиковото съзнание семантика, която се дообогатява от синтактично позиционирания контакт с другата дума от словосъчетанието. Например *душ-кабина/ кабина с душ/ кабина за душ*. Синтактичната честотност на рефлексията се превръща в обогатен речник, в езиково съзнание с още една единица за оборот по-нататък в процеса на когнитивната креативност. Този когнитивен анализ всъщност показва диалектиката на езиковата функционалност въобще през извадката на микрокомуникативен сегмент в триизмерен срез като спирала на мисленето и съзнанието в *homo sapiens-a*. Постигнатото и освен това утвърдено познание на практика напуска равнището на креативния синтаксис и се установява в архива на лексикона, речниковия запас, където се изграждат ресурсите на нашето съзнание за езика. С тези изградени ресурси креативната когнитивна потенция ще формира модус и ще тренира рефлексията до акумулиране на нови езикови ресурси и обогатено езиково съзнание с култура с всички вектори на функционалност.

Доказателство на нашата теза за когнитивната природа на правописа на сложните думи и на словосъчетанията в езика ни – слято, полуслято и разделно, и за непреодолимата диалектика като сечение на диахрония и синхрония е дублетността в някои от случаите. Дублетността е изявата на мига, в който диахронията не е преминала в синхрония, а синхронията не е с толкова честотност, че да се архивира като част от лексикона на обогатеното с ново познание в езикова единица съзнание. Дублетността е

най-силното и ярко изразяване на мембраната на нашата рефлексия като динамична потенция на съзнанието и във връзка с паметта като негова статична характеристика. Дублетността валидира безспорната приложимост и актуалност на когнитивния подход, защото изразява верифициращата роля на носителя на езика, на човека в постигането на честотност на синтактичния конструктор в неговия микровариант. Синтактичната дума и словосъчетанието като микросинтаксис не са усвоили единица реалност, за да се постигне значение на езиковата форма, което съзнанието да канонизира като речникова единица, речников запас на съзнанието в унифициран вид – единство на форма и значение.

Науката за езика в нашето съвремие отдавна изисква интердисциплинарност на първо място като методология, естествено. Инертното историческо привързване към формално-функционалното описание не е резултативно решение. Такава привързаност към формално-функционалното описание за сметка на ключовото място на човека като носител на езика и на неговата когнитивна креативност препятства езика и го обрича на застои, внимателно казано. Подобна изследователска и нормативна традиционност препятства и носителите на езика да го усвояват и да придобиват култура на езиковото си съзнание. Случаите на вариативност на слято и разделно писане и на полуслято и разделно писане или пък на слято и полуслято писане доказват силата на езика и правото на езиковото съзнание да реши коя е пресечната точка на трите вектора на координатната система на употребата. Нормата е продукт на натрупана честота и на обогатено като култура езиково съзнание. Тя не е схизма. Нормата не може да пренебрегва диалектиката. Това обяснява вариативността на правописни принципи. Синтактичният принцип на писане е изцяло територия на потребителя в действие, така да се каже. Невъзможно и нелогично е речникът да подчини синтаксиса, където властва когнитивната креативност и потенция за комуникативна перспектива. Синтактичната норма е друга по природата си и лексикалната нормативност не може да я преодолее или измести.

Затова речникът не може да съдържа като единица словосъчетанието. Това е парадокс, за който нито една футурология не може да даде перспектива. Спорът 'дума' или 'словосъчетание', защото слято или разделно писане като нормативна дилема е аналог на този спор, не може да се канонизира от, за и в Речника. Т.е. Речникът не е верификаторът. Това означава изключително право на субекта на езика в случая на употребата да избере един от двата варианта съобразно своята когнитивна креативност, съобразно модуса си да разполага думите и да ползва взаимоотношението им като значение за целите на своята познавателна или просто комуникативна потребност. Неслучайно обосновката за слято или разделно писане се изразява в синтактичния тест, да го наречем, за възможност за употреба в самостоятелна, синтактична позиция,

функция – категорична като постпозиция по отношение на квалифицираната (пояснявана) дума. Ако едната дума – обикновено наречие – може да се употреби при трансформация в постпозиция, то тя е част от словосъчетание, а не от съставна дума: *силно въздействащи*, а не *силовъздействащи*, защото може да се конструира *въздействащи силно*; *бързо развиващ се*, а не *бързо-развиващ се*, защото може да се напише (или каже) „... срв. напр. *развиващ се бързо град*“. В първия случай се приема, че това е словосъчетание, а не е сложна дума (*силно въздействащи*). Във втория случай „това е съчетание от наречието *бързо* и сегашното деятелно причастие *развиващ се*. Те не представляват смислово единство.“⁽¹⁾.

Според нас тези обяснения за правописа – слято или разделно – не са убедителни. Те могат да бъдат ревизирани. Аргументите ни се разполагат в две групи – формални и съдържателни. Формалните аргументи са налице в страниците на изданията, които са категоризирани като официални и нормативни съответно. Съдържателните аргументи за ревизията на предлагания за валидиран правопис са в анотациите на този правопис.

На първо място, в „Официалния правописен речник на българския език“ например *бавноразвиващ се* е слято написано в рубриката „Слято писане“, „Прилагателни имена“. Абзацът 53. 18 валидира слятото писане на „сложни прилагателни имена, в които главната основа е основа на причастие, а като подчинена основа са използвани различни части на речта“ (OPR 2012, 56). Тук трябва да прибавим разделното писане на *бавно прелитащ*: „55. 6: Разделно се пишат съчетания от наречие и прилагателно име (причастие), когато не представляват смислово единство.“ (OPR 2012, 64). За изчерпателност на формалните аргументи отбелязваме и препратката от 55. 6 към „Слято писане“, 53.17.1, където пише, че „съчетания от наречие и прилагателно име (причастие) се пишат разделно, когато не представляват смислово единство. особено опасен, ...свободно падащ ...“ (OPR 2012, 56). И бавно, и бързо са наречия за начин. По какъв критерий се отрежда слятото писане с *бавно* и разделното с *бързо*, още повече като се прибави фактът, че са корелативна двойка антонимно отношение. Как тази особеност на семантичното противопоставително отношение се преодолява от стигмата, че *бързо развиващ се* е съчетание и наречието и причастieto в този случай „не представляват смислово единство“, а *бавноразвиващ се* е сложно прилагателно име, но *бавно прелитащ* също „не представлява смислово единство“. Т.е. *бавно* може да образува сложно прилагателно име със сегашно деятелно причастие, но може и да не представлява смислово единство със сегашно деятелно причастие, както и *бързо* не представлява смислово единство със сегашно деятелно причастие. Важно е да се обърне внимание, че *бавно* и *бързо* се държат различно дори при едно и също сегашно деятелно причастие – *развиващ се*. Ето ги формалните парадокси.

Първо, едно и също наречие се пише ту слято, ту разделно все при сегашно деятелно причастие.

Второ, при едно и също сегашно деятелно причастие наречия за начин от семантична корелативна, антонимна двойка се пишат различно – едното слято, другото – разделно.

Според нас такава вариативност на правописа не може да се препокрива с норма. Що се отнася до различната анотация за правописа в тези случаи, то тя също е някак си неубедителна и незавършена. Не е обозначен критерият за границата между сложно прилагателно име с такива съставлящи и оставането на тези съставлящи в дистанция, която се потвърждава от препозиционирането им. Само че нито дистанцията между две думи като изписване, нито препозиционирането им една спрямо друга могат да бъдат основание за отсъствие на смислово единство. Още повече това не е вярно в случая с допълненото с *град* тяхно постпозициониране. Семантичният контакт между съставлящите се налага обективно и не може да бъде преодолян от рецепцията, още по-малко да е недостъпен за нея. Верифицирането на различен правопис при такива случаи е по-близо до стигмата, но не може да е норма. Ревизията на правописа е езикова коректност. Нормата не се изразява във вариативност и каквато и да е противоречивост. Противоречивостта е отстъп, а вариативността се разполага при дублетността.

На второ място, съдържателните аргументи се разполагат в свободното и непоследователно ползване на категориите смислово единство, съчетание от категории, класове думи, словосъчетание, сложна дума, съставна дума. Това от една страна. От друга страна, озадачава употребата „не представляват смислово единство“ в обяснение на разделно писане на две думи като контрапункт на слятото писане. Как съчетание от две думи не прави смислово единство и доказателството за това е размяната на позициите – препозиция и постпозиция?

Всичко това изисква да се каже, че преди всичко е рефлексията и рецепцията на езиковото съзнание. Защото наричаното като смислово единство естествено семантично взаимодействие между елементите в едно съчетание от думи се разполага в изречението. За нуждите на когнитивната необходимост и комуникацията като естествена функция на езика всеки семантичен контакт е сегмент от смисъла като комуникативен аналог на изречението. Неговите съставлящи са словосъчетанието, синтагмата. Разположени като позиции в изречението, думите, разбира се, присъстват с категориалните си характеристики по класове, каквито са и например наречието и причастието, в това число и сегашното деятелно. Това е така именно защото се реализират взаимоотношения помежду им по двойки и кумулативно – по повече думи, множества. Тези взаимоотношения са граматически осигурени семантични контакти. Т.е. ангажиментът с морфологичната характеристика на думите – наречие и сегашно

деятелно причастие, и със синтактичната им функционалност и верификация (позиция/постпозиция) във всички случаи извежда предмета на правописа, така да се каже (сложната дума – при слято писане, и словосъчетанието – при разделно писане) от лексикологията и го поставя еднозначно и изцяло в граматиката (морфология и синтаксис). Този факт не е маловажен. Обръщаме внимание, че не е случайно присъствието на синтаксиса като правописен принцип, редом с морфологичния, фонетичния и традиционния. Не е случайно обаче и това, че основен правописен принцип в съвременния български език е морфологичният.

Синтактичният принцип на писане извежда като водеща синтактичната функционалност. Доминирането на синтактичната функция спрямо лексикалната семантика си има своята вариативност. Силната доминация привнася още семи в значението на лексемата. При този процес може да се стигне до нова лексема. Тя се пише слято или полуслято в зависимост от характера на новата, комплексна семантика и от силата на семантичния контакт, който е произтекъл: *отдясно, железобетон, бръснарофризьорски, заместник-директор, тук-там, горе-долу*. Възможно е да има и разделно писане на лексемната единица – една дума от два разделно написани компонента, и това е така наречената съставна дума (например някои имена – собствени, прозвища и пр.): *Велико Търново, Народно събрание, бай Ганьо, Стара планина*.

Синтактичният принцип обосновава разделното писане като правопис при словосъчетания, за които семантичният контакт е толкова силен и честотен, че се съизмерва с отделените и разделени семантики на елементите им и им съперничи в когнитивната ни култура на носители на езика. Това е естествено от гледна точка на природата и развоя на езика въобще и е един от начините за образуване на нови думи. Такъв процес обаче е продължителен и има своите етапи, отвъд които настъпва и необратимостта. За това например едно от свидетелствата е и дублетността като явление.

Предвид на вариантите на слято и разделно писане и на колебанията между тях за правописа в определени случаи трябва да се подчертае още веднъж, че по принцип слятото писане валидира лексемната единица със съответния морфологичен строеж. Затова морфологичният правописен принцип е основен, а пък фонетичният и традиционният обясняват уговорените изключения в правописа на българския език като наследство от минали етапи в правописа и принципите му. Свидетелството е „Официален правописен речник на българския език“.

Всичко това не просто е основание, но изисква да се държи сметка за общото и различното по отношение на лексикология, морфология и синтаксис, когато обясняваме правописа на една дума. Комплексната характеристика винаги определя правилното писане и е философията и същността на нормата като езикова характеристика.

Комплексният подход може да се приложи и в случая на проблемното писане на *бавно* и *бързо развиващ се* и *бавно прелитащ* и *свободно падащ*, т.е. в случаите на всъщност разколебано уж нормативно валидиране на правопис на наречие и сегашно деятелно причастие. Всеки път неизменно се означава наречие и сегашно деятелно причастие, обаче слято написаните случаи са речникови единици – има ги в Словника, а разделно написаните естествено ги няма в страниците на Речника – те остават като контрапункт в правилата за слято и разделно писане, които се разполагат между Предговора и Словника. Без правило за това решение. Ние смятаме, че такова раздвояване не може да съществува. Тези случаи са идентични до неоспоримост и тяхното правилно писане следва да е едно и също – разделно.

Дали мястото на всички случаи на наречие и сегашно деятелно причастие е в Словника, или е в Правилата за разделно писане, между Предговора и Словника? Нека да не предпоставяме как е правилното писане в тези случаи, да следваме в обяснението си характеристиката им. Започваме от обяснението на слятото писане като „сложни прилагателни имена, в които главната основа е основа на причастие ...“, но „прилагателно име (причастие)“ е част от обяснението за разделното писане в комбинацията им с наречие. Важно е да се прецизира дали сложното прилагателно име с главна основа на причастие наистина е прилагателно име, или причастието се употребява като прилагателно име. Това, че присъства в Словника, не е достатъчно условие за целите на валидирането на такава хипотеза. Причината за една такава недостатъчност е ясна и достъпна за разбиране. В Словника няма като речникови единици причастия (в това число и сегашни деятелни причастия). Правилно няма такива речникови единици – те са така или иначе форми на глагола (синтактични „продукти“ от глагола в режима на предицирането). При това положение да се припознае като сложно прилагателно име конструкция с главна основа причастие, е някак неубедително. Повече от сигурно е, че е налице разликата между прилагателно име като морфологичен клас и употреба на причастието като прилагателно име. Употребата, или комуникативната функционалност на думата с нейната морфологична категориална характеристика е аналог на синтактична позиция, функция. Затова наречието при сегашното деятелно причастие (в случая *бързо* и *бавно* – за начин) като квалификант е отделна синтактична употреба, позиция – несъгласувано определение (*Времето стигна на бързо пишещия ...*), и естествено се пише разделно. Колебанието слято или разделно писане се дължи точно на смисловото единство между наречието и сегашното деятелно причастие. Предвид на смисловото единство в изречението като комуникативно натоварена синтактична единица и етапите на честотата на употребата на едно или друго словосъчетание с това смислово единство е валиден синтактичният принцип в правописа – като същност. Силното смислово единство ведно с честотността водят до такова семантично съединяване, което разколебава езиковото ни

съзнание в правописа. Т.е. ние възприемаме семантичния контакт между двете думи като единна нова семантика, чиято комплексност оправдаваме като сложна дума. Вярно е, че образуването на сложни думи минава като технология на мисленето от синтаксиса в лексикологията, но това е продължителен процес. Точно продължителността му заличава синтактичните проекции на морфологичната категориалност – изчезва граматиката, така да се каже, за да се прояви лексикологията като презентация на новата единица.

Преди това обаче употребата на една форма като друга не е нова форма, друга форма. Така субстантивираната употреба на прилагателно име не е съществително име. Вярно е, че морфологията и синтаксисът са двете части на граматиката и частите на речта се реализират като морфология в синтаксиса и затова са плаващи някои категории, но това е все още само вътре в морфологията и точно заради синтаксиса. Неслучайно съставят граматиката и затова протича за това граматикализация. Така например числителното име в употребите си притежава в някои случаи категориалната характеристика на прилагателното име (*втората книга*), както и субстантивация дори (*втората е учебник*), а пък местоимението може да е наречие, съюз (тук компромисът 'съюзна дума' като търсена коректност в компромиса между два морфологична класа думи в синтактичната им употреба е улеснен откъм правопис). Вярно е обаче и това, че лексикализацията е друго равнище в езика с други характерни процеси и принципи. Дифузията в граматиката не може да се ползва с екстраполация за дифузия граматика – речник в случаите на синтактичния правописен принцип. Ние смятаме, че дифузията граматика – речник, или така наричаната лексикализация не е лесна, обозрима и субективно и обективно бързо подвластна процесуалност в езиковата диалектика.

В заключение, синтактичните словосъчетания се пишат отделно във всички случаи, когато главната съставка (основа) е граматична форма, а не самостоятелна лексикална единица. Трябва да се прави разлика между граматична форма, синтактична функция и лексикална единица. Разликата се оправдава от процесите граматикализация и лексикализация, от една страна, и граматика и лексика като езикови равнища, от друга.

БЕЛЕЖКИ

1. Езикови справки 2022: Езикови справки по интернет. Стр. 3 и 4.

ЛИТЕРАТУРА

- ОПР, 2012. *Официален правописен речник на българския език*. БАН. Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“. София: Просвета. 56; 64.

REFERENCES

OPR, 2012. *Ofitsialen pravopisen rechnik na balgarskiya ezik. BAN. Institut za balgarski ezik „Prof. Lyubomir Andreychin“*. Sofia: Prosveta. 56; 64.

SYNTACTIC SPELLING – MERGED AND/OR SEPARATE WRITING. COGNITIVE THOUGHTS

Abstract. The explanation of merged and / or separate writing of words and phrases can only be achieved as a principled research position when the third axis in the coordinate system of language – the human consciousness, is taken into account. The syntactic orthographic principle explicitly introduces the cognitive approach, as the syntax expresses the cognitive need. This is a extremely sufficient justification for taking out of the vocabulary those supposedly complex words, but in fact word combinations, whose spelling is entirely and only syntactically justified – only separate writing.

Keywords: syntactic spelling principle; cognitive approach; merged and / or separate writing of words and phrases

✉ **Prof. Mariana Georgieva, DSc.**

<https://orcid.org/0000-0002-8683-9565>

Institute for Bulgarian Language

Bulgarian Academy of Sciences

52, Shipchenski prohod Blvd., block 17

1113 Sofia, Bulgaria

E-mail: m.georgieva@ibl.bas.bg

E-mail: mv.georgieva7@gmail.com